

"ne Şehittir Ne Gazi Pisi Pisine Gitti Niyazi" Ve "geyik Muhabbeti"

– Sami Biber · 18 Mayıs 2018

"NE ŞEHİTTİR NE GAZİ PİSİ PİSİNE GİTTİ NİYAZİ" VE "GEYİK MUHABBETİ" NİN HAZİN ÖYKÜSÜ

TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersinin programı 20. "Yüzyıl Başlarında Osmanlı Devletinin Durumu" Konusu ile başlar. İşte bu konu içinde de Osmanlı Devletindeki en önemli demokrasi hareketleri olan I. ve II. Meşrutiyet dönemleri anlatılır.

1. Meşrutiyet 1876 da ilan edilmiş ancak 1878 yılında tekrar mutlakiyete geçilmiştir. Bu iki yıllık dönemi uzun uzun anlatmayacağım.

1878 yılından başlayarak 1908 yılına kadar süren otuz senelik dönemde meşrutiyet idaresinin yeniden kurulması için pek çok mücadeleler yapıldığı da herkes tarafından bilinir.

İşte biz TC. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersi öğretmenleri II. Meşrutiyeti zorunlu kılan sebepleri anlatırken bir isimden bahsediyoruz. Bu isim Resneli Niyazi Bey'dir. Ancak onun adından ders kitaplarında sadece bir cümle ile bahsedilir: "Resneli Niyazi Bey'in emrindeki kuvvetlerle dağa çıkması (İsyân etmesi) da Padişahın (II.Abdülhamit) Meşrutiyeti ikinci kez ilan etmesinin en önemli sebeplerinden birisidir" deriz kısaca.

Peki kısaca bir cümle içinde ismi geçen Reneli Niyazi Bey tam olarak kimdir aslında? " Ne şehittir ne gazi, pisi pisine gitti Niyazi" ve " Geyik Muhabbeti" ile ilgisi nedir?

Niyazi Bey 1873 de bugünkü Makedonya'nın Resne şehrinde doğmuştur. Manastır askeri rüştiyesi ve askeri idadisinde sonra İstanbul'da Harp Okulunda okumuş ve 1896 da piyade teğmen olarak orduya katılmıştır. Askeri alanda ilk başarısı 1897 deki Yunan Harbinde bütün bir Yunan birliğini esir etmesidir. Ancak bu savaştan sonra 1903 yılına kadar Ohri'de pasif bir görev olan depo subaylığında görevlendirilmiş 1903 den itibaren Resne kumandanlığına getirilmiş, bu görevi sırasında dört yıl Sırp ve Bulgar çetelerine karşı başarılı bir mücadele verdiği için 1907 de kolağası (Yüzbaşı) Rütbesine yükseltilmiştir. Oldukça gözü pek ve iyi bir silahşordür aynı zamanda.

Daha sonra Enver Bey'in de etkisi ile İttihat ve Terakki Cemiyetine katılmıştır.

1907 yılında İngiltere ve Rusya arasında yapılan Reval görüşmeleri Osmanlı Devletinin

Balkanlardaki topraklarından atılmasını öngördüğünden pek çok vatansever subay gibi Niyazi Bey de bu durumdan kurtulmanın çaresini Meşrutiyetin yeniden ilan edilmesi olarak görüyordu. Kendisini ve hareket noktasını şöyle ifade ediyordu: Siyaset istikametinde Mithat Paşa'nın, edebiyat sahasında Şinasi'nin, millet yolunda Namık Kemal'in çocuklarıyız."

Derken efendim Resneli Niyazi Bey 1908 de Ohri'de dağa çıkarak isyanı başlattı. Üzerine gönderilen kuvvetleri ya yendi ya da üzerine gönderilenler " biz kardeşlerimize kurşun sıkmayız" Diyerek ona katıldılar. Böylece ünü daha da yaygınlaştı.

O "Biz Kanun-i Esasi'nin hemen bugün meriyete konmasını istiyoruz. Eğer hükümet bunu sağlamazsa millet zorla alacaktır." Diyordu ve parolası da ileride " Ya istiklal ya ölüm " olarak telaffuz edilecek bir parolaydı: " Ya ölüm ya vatanın kurtuluşu."

İşte bu uzun ve yorucu mücadeleler sonucunda 23 temmuz 1908 de Meşrutiyet ikinci kez ilan edilir. Lakin bu sefer de yine bilindiği gibi 31 Mart ayaklanması patlak verir.

31 Mart ayaklanması üzerinde de uzun uzun konuşmayacağım.

Bu ayaklanma üzerine Selanik'te hazırlanan Hareket orusu İstanbul'a gelir. Gelen bu ordunun içinde Niyazi Bey de bulunmaktadır (Mustafa Kemal de baş komutanlığını Mahmut şevket paşa'nın yaptığı bu ordunun içinde bulunmaktadır.)

Hareket ordusu ile İstanbul'a gelen Resneli Niyazi, İstanbul'da krallar gibi karşılanır. Lakin kısa süre sonra İttihat ve Terakki ileri gelenlerinin şahsi menfaatlerini memleket menfaatlerinin üstünde tutmaları yüzünden İstanbul'da kalmaz. Balkan Savaşlarının başlaması üzerine Cevdet Paşa'nın komutasındaki orduya katılıp savaşa katılır. Ancak Osmanlı Devleti savaştan yenilgiyle çıkınca tekrar İstanbul'a gelmeye karar verir.

Niyazi Bey, İstanbul'a ancak deniz yoluyla gelebilirdi. O sebeple de Bugün Arnavutluk sınırları içinde olan Avlonya limanına gelir. Ancak bu limanda vurularak öldürülür. Ölümü bir sır olarak kalır. Onu vuran büyük ihtimalle bizzat koruması olan şahıstır fakat niçin vurulmuştur? Onun vurulmasını kim emretmiştir? Bütün bunlar sır olarak kalır.

Niyazi Bey'in öldürülmesi üzerindeki esrar perdesi bir türlü aydınlığa kavuşturamadığı için de halk arasında arkasından " ne şehit oldu ne gazi, pisi pisine gitti Niyazi " Diye sözler söylenir ve bu söz adeta bir deyim olarak dilimize yerleşir.

Peki Geyik Muhabbeti?

Resneli Niyazi Bey'in isyan ettiği dönemlerde başında bulunduğu gruplardan biri Perister'den geçerken, bir geyik tabura katıldı. Geyik taburun en önünden giderek, adeta sefere katılıyordu. Resneli Niyazi'nin bu geyiği sahiplendiği ve adını "Rehber-i Hürriyet" koyduğu bilinmektedir. Geyik bu günden sonra Resneli ile neredeyse her yere gitmiştir. Çok ünlenen geyik, Resneli ile İstanbul'a gelişinde, meraklıları ve hatta Padiřah tarafından ziyaret edilmiştir. Dönemin gazeteleri de geyiği birçok kez sayfalarına taşımıştır. Günümüzde de kullandığımız "Geyik Muhabbeti" kalıbının çıkışı da bu olaydır. Evet, geyiğin muhabbeti o kadar çok yapılmıştır ki " Geyik Muhabbeti" sözü de işte bu geyikten çıkmıştır (Aslında bir geyik değil ceylandır resimde de görüldüğu gibi.)

Tarihi bir şahsiyet olan Resneli Niyazi Bey ve onun etrafında oluşturulan iki deyim hikayesi kısaca bu.

Eřine yazdığı bir mektubunda "Bizi vatan besledi, büyüttü. Vatan olmasa biz de yokuz demektir. Gerçi seni çok severim fakat toprak ve vatanımızı dünyada her şeyden ziyade severim. " Diyen bu insanın - eğrisyle doğrusuyla- vatanserverliğinin hürmetine Rabbimden onun için rahmet diliyorum. Allah taksiratını affeylesin.